

Hrdinství v medicíně

Hrdinství je vlastnost s velmi obtížnou definicí. Kdo je to hrdina? Je to člověk statečný a odvážný, který nemusí překonávat strach? Nebo naopak strach musí překonat, protože není hazardérem milujícím riziko? Kdo je tedy hrdinou? Člověk zachraňující dítě z hořícího domu, z ledové vody? Člověk pomáhající druhému v neštěstí dlouho, nekonečně dlouho, bez nároku odměny, šťastný jen tím druhem odměny, který nedávají lidé? Jsou to slavní lidé, kteří se zasloužili o stát? nebo o obor?

Hrdinství má mnoho podob, ale jen jeden společný znak: snahu pomoci druhému. Teď jsem byl v pokušení napsat, že je to tedy vlastnost výslovně lidská. Ta nekonečná člověčí pycha! V živočišné říši přece také není o hrdinství nouze.

V medicíně je rozhodování ještě obtížnější.

Česká lékařská komora zavedla na jaře roku 1996 pro hrdiny medicíny titul „Rytíř lékařského stavu“. Je to výjimečný titul, který se jinde ve světě neuděluje. MUDr. Jiří Jedlička, duchovní otec, uvádí že kandidát titulu se musí mimořádně zasloužit o český lékařský stav. Rytířem nemusí být vždy ten, kdo udělal kariéru jako docent či profesor, může to být obyčejný lékař, který se nějakým extrémním způsobem obětoval.

Mně osobně jsou nejbližší ti hrdinové bezejmenní. Takový čapkovský doktor, který ví hodně o nemocech i o lidech. Že je bezejmenný, to patří k jeho povaze. Lékařským hrdinou je také geniální vynálezce léků, diagnostického či terapeutického přístroje. Samozřejmě, že pro ten vynález samotný, ale také pro veliké úsilí, snahu, studium, protože jak známo náhody potkávají ducha připraveného (Blaise Pascal).

Lékařský hrdina musí být odvážný, ne nadarmo je Rytíř lékařského stavu pasován na rytíře mečem. Odvaha v medicíně se projevuje nasazením vlastního života při výkonu povolání. Z historie známe lékaře ošetřující do té doby neléčitelné infekčně nemocné během epidemii.

V naší profesi je příkladem hrdinství mladý Němec Werner Forssmann z Eberswalde, který si jako první sám v roce 1929 zavedl katetr do svého vlastního srdce.

Hrdina v medicíně nemusí však být i hrdinou v občanském životě. Právě zmíněný doktor Forssmann je příkladem složitosti i nejednoduchosti lidských osudů. Osobně statečný (představte si sami sebe, jak si kubitální jamkou zavádíte katetr až do pravé síně a to ještě navíc přes výslovný zákaz svého přednosty, který je v den tohoto pokusu – ta náhoda – na služební cestě v Berlíně). Není to statečnost až příkladná? A přece: za krátkou dobu přichází Hitler k moci, Werner se stává nacistou a trvá to dlouhou dobu po skončení světové války než je rehabilitován a posléze dokonce oceněn Nobelovou cenou. Profesor Forssmann je typickým příkladem nejednoduchého života Evropana 20. století.

U Rytířů českého lékařského stavu však nacházíme mnoho příkladů občanské statečnosti. U prvních Rytířů lékařského stavu byla hodnocena odvaha během nacistického období, nyní jsou oceňováni mimo jiné také za svůj postoj vůči komunistické moci. Je zají-

mavé, že v životopisech mnoha z těchto lékařů nacházíme nedůvěru nedávných politiků vůči nim a místo pomoci výjimečným lidem nacházíme překážky, obstrukce, ba i lživá udání a kriminalizaci jejich činů. Jakoby komunistický režim a rytíři byli z jiného těsta; žádný rytíř nebyl nikdy Hrdinou socialistické práce.

Rytíř, či obecně hrdina (bohužel jen část lékařských hrdinů je pasovaná, mnozí zůstávají v nespravedlivé anonymitě) však musí mít především rád lidi. Takové Schillerovo „Alle Menschen werden Brüder“ je živnou půdou, ze které může vyrůst výše uvedený hrdina. Podle mého názoru je to základ hrdinství, který se bohužel neučí na žádné fakultě a ani se učit nemůže, protože aprobaci z tohoto předmětu podává sám život.

Je tedy patrné, že výběr Rytíře lékařského stavu je velmi obtížný a ze své podstaty nemůže postihnout všechny lékaře, kteří by si to zasloužili.

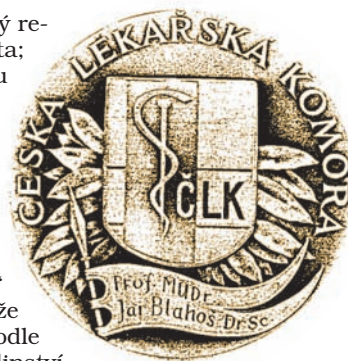
O různých druzích hrdinství v medicíně se dočtete v knížce Karla Pacnera a Martiny Riebauerové „Rytíři lékařského stavu“, která podává 14 portrétů dosavadních rytířů. Je to zajímavá kniha, pojednává o osudech výjimečných lidí. Dovíte se mnoho o nových objevech i vynálezech, o nových lékařských postupech, ale především o nesmírné pracovitosti, cílevědomosti a trpělivosti. O odvaze i statečnosti, ale především o moudrosti a laskavosti duše. Je to dobrý návod, jak hledat budoucí kandidáty na toto ocenění.

Podle Stavovského předpisu č. 14 zřizuje Česká lékařská komora titul Rytíř/Rytířka českého lékařského stavu, kterým se uděluje čestné ocenění lékařům, kteří se zvlášť mimořádně zasloužili o český lékařský stav.

Dne 4. dubna 2008 byl pasován na Rytíře českého lékařského stavu prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc.

LITERATURA

1. Zákon č. 220/1991 Sb. o České lékařské komoře. Stavovský předpis č. 14. Novelizace 20. 11. 2001.
2. Pacner K, Riebauerová M. Rytíři lékařského stavu. Praha: Nakladatelství Brána, 2007.

Drmau Čelbák